

Poučan primjer Austrije

Kroz niz tekstova nastojat ćemo prikazati različite ustrojstvene oblike kriminalističke policije za suzbijanje organiziranog kriminaliteta u različitim europskim i susjednim zemljama, kako bi se usporedbom utvrdile različitosti i sličnosti s hrvatskim modelom, pri čemu će osobito zanimljivo biti vidjeti kakvi ustrojstveni oblici najbolje doprinose suzbijanju organiziranog kriminaliteta - treba definirati koje su to potrebne i nužne kategorije, tj. ustrojstvene jedinice, koje učinkovito doprinose suzbijanju organiziranog kriminaliteta

Željko Cvrtila,
mr. krim.

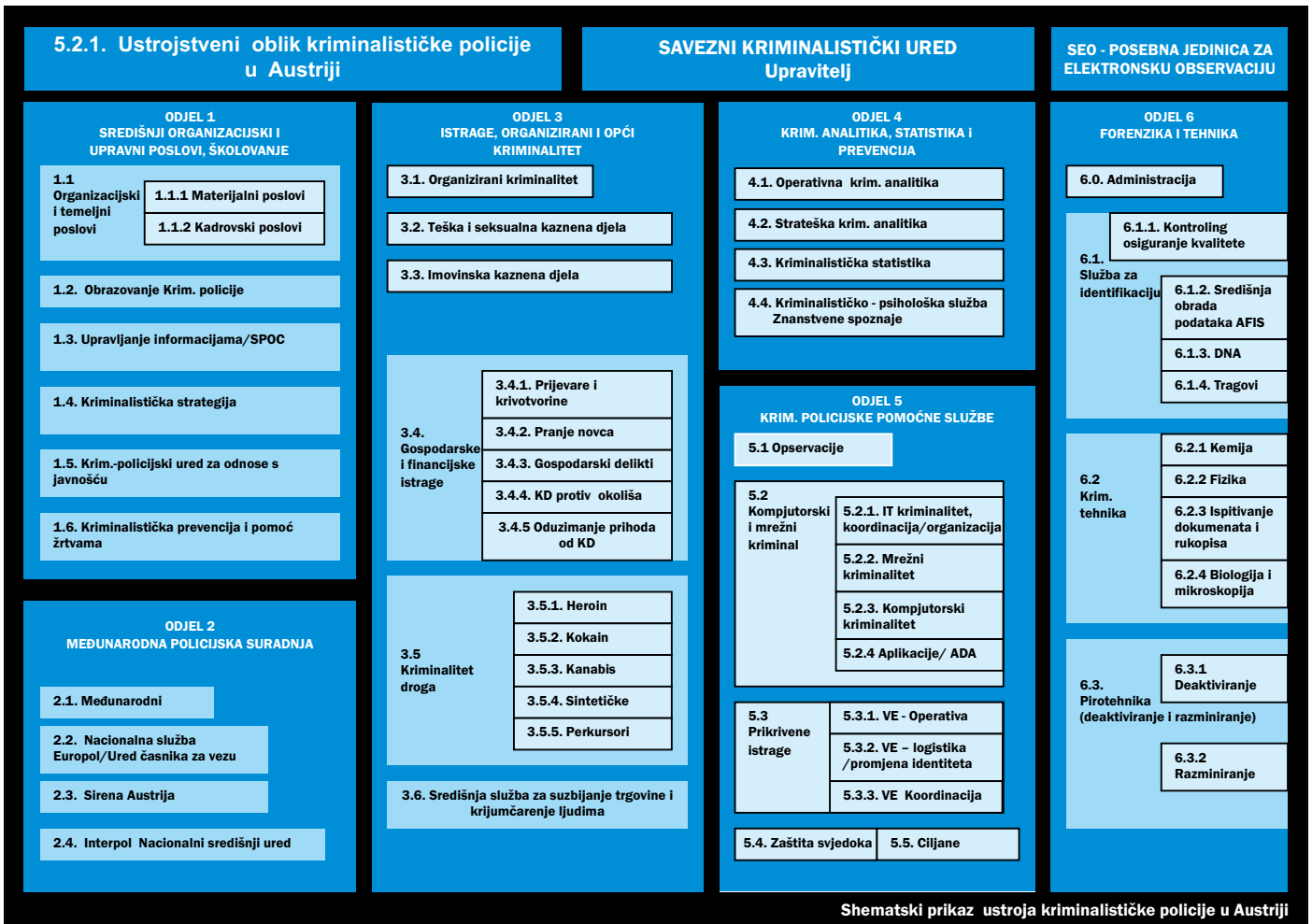
Ustroji istražnih, kriminalističkih policija u državama članicama Europske unije poprilično su slični. Hrvatska je donedavno uz Sloveniju bila jedna od država koja nije imala zaseban ustroj krim-policije na nacionalnoj razini za suzbijanje teškog, organiziranog kriminaliteta. Takav je ustroj predložen i definiran još 2005. godine u Upravi kriminalističke policije, ustrojstvenoj cjelini Ravnateljstva policije. Tadašnji ravnatelj policije Marijan Benko takav je gotovo cjelovit prijedlog tad odbio. Srećom, ideja nije ugašena pa je 2010. počeo funkcionirati PN USKOK kao nacionalni policijski

ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, čija se djelotvornost ubrzo pokazala kroz istrage koje su pod sumnjom stavile niz dužnosnika bivše Vlade. Bi li organiziranog kriminaliteta, posebice onog koji su počinili državni dužnosnici, bilo manje da je projekt zaživio još 2006. kako je planirano, nikad nećemo saznati, ali bi tadašnjeg ravnatelja policije koji ga je stopirao svakako trebalo pitati za obrazloženje njegovih razloga.

Svakodnevna izvješća u centralu

Središnje tijelo za suzbijanje organiziranog kriminaliteta u Austriji osnovano je 2002. godine. Savezni kriminalistički ured smješten je u Direktoratu za javnu sigurnost, koji djeluje u sastavu Saveznog ministarstva unutarnjih poslova, a sastavljen je od šest odjela i posebne jedinice za opservaciju (SEO)¹.

¹ Postoji mogućnost promjene ustroja, s obzirom da se policijski ustroji stalno prilagođavaju novim sigurnosnim zahtjevima;

Shematski prikaz ustroja kriminalističke policije u Austriji

Iz cijele se Austrije svakodnevno dostavljaju izvješća u savezni kriminalistički ured, **Odjelu 1**, u kojem se onda rade strategija za cijelu zemlju, planovi za kriminalističku prevenciju, u skladu s čime se po cijeloj zemlji održavaju predavanja za samozaštitu građana. **Odjel 2** ima nadležnost u predmetima sklapanja međunarodnih ugovora: bilateralni ugovori o policijskoj suradnji, Europol i časnici za vezu, a trenutčno ima 17 časnika u 17 zemalja. Interpolova SIREN-a, nacionalna banka podataka za schengenske zemlje, također je u sastavu toga odjela preko kojeg ide sva međunarodna korespondencija. Odjel 3 nadležan je za sve operativne istrage, posebice teška, kapitalna kaznena djela. Odjel za seksualna kaznena djela ima službu za suzbijanje dječje pornografije. Odjel ima oko 150 djelatnika koji preuzimaju vođenje predmeta kad je istraga međunarodna ili kad obrada toliko naraste da je ne može voditi lokalna policija, ali koriste i službenike s lokalne razine jer ih oni nemaju dovoljno na saveznoj razini. To je tijelo koje bi trebalo biti nacionalno istražno tijelo, ali zbog još nedovoljnog kapaciteta, ono to nije u potpunosti. Konstantno se surađuje s lokalnom policijom pri čemu dolazi do miješanja nadležnosti, odgovornosti i dvojnog zapovijedanja. Ipak, taj Odjel danas ima mnogo više operativnih djelatnika nego prije posljednjeg preustroja, kojemu je i bio cilj povećati kadrovske kapacitete na nacionalnoj razini za suzbijanje teškog kriminaliteta.

Odjel 4 strateška je i operativna analitika, što znači da se bavi izradom analitike te zatim određivanjem i planiranjem strategija. Nakon svih velikih istraga, svi vrijedni podaci moraju se obraditi, statistički i grafički, te pohraniti kako bi ih se poslije moglo uporabiti. Svrnjivanje telefonskih razgovora, tko je s kim kontaktirao, koji su brojevi bili kontaktirani..., sve to mora biti analitički obrađeno i pohranjeno. Strateška analitika - svaka postrojba poslije obrade šalje podatke u taj odjel i tu se to onda sažima u jedan pregled stanja i zatim predaje drugom odjelu koji je nadležan za izradu strategija. Statistički podaci nisu kompatibilni i mogu se različito interpretirati, što ovisi od zemlje do zemlje. U svojoj nadležnosti ima i izradu profila počinitelja, posebice teških kaznenih djela.

Regionalni uredi diljem države

Odjel 5 mjerodavan je za sve opservacije na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Samo opservacije imaju 145 djelatnika i četiri regionalna ureda u Austriji, ali sa svih se tih mjesta vrlo brzo može doći bilo gdje pa i na granicu, u skladu s trenutnom prosudbom. I računalni kriminalitet u nadležnosti je ovog odjela. Sve štete nanese jednom računalu pomoću drugog, obrađuju se u cijelosti na nacionalnoj razini, sve do podnošenja kaznene prijave. Ovaj odjel pruža pomoć svim služba-

Savezni kriminalistički ured smješten je u Direktoratu za javnu sigurnost koji djeluje u sastavu Saveznog ministarstva unutarnjih poslova, a sastavljen je od šest odjela i posebne jedinice za opservaciju (SEO)

vacije na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Samo opservacije imaju 145 djelatnika i četiri regionalna ureda u Austriji, ali sa svih se tih mjesta vrlo brzo može doći bilo gdje pa i na granicu, u skladu s trenutnom prosudbom. I računalni kriminalitet u nadležnosti je ovog odjela. Sve štete nanese jednom računalu pomoću drugog, obrađuju se u cijelosti na nacionalnoj razini, sve do podnošenja kaznene prijave. Ovaj odjel pruža pomoć svim služba-

Nacionalno istražno tijelo – regionalne istrage

U nekim se slučajevima provode centralne istrage, ali ne postoji u potpunosti nacionalno istražno tijelo. Ustroj je zapravo koncipiran kao mješavina između nacionalnog istražnog tijela i regionalnog provođenja istraga. Ovaj je ustroj najbliži ustroju kriminalističke policije Republike Hrvatske. Posljednji kvalitativni pomak u austrijskom preustroju učinjen je kad su povećani kadrovski kapaciteti na nacionalnoj razini, ali ne kao u drugim zemljama, i koji bi mogli potpuno samostalno provoditi određen godišnji broj kriminalističkih obrada iz područja najtežeg kriminala.

Direktor Saveznog ureda kriminalističke policije samo u nekim slučajevima ima nadležnost nad lokalnom policijom i njenim tijelima krim-policije. Dakle, i tu postoji dvojno rukovođenje. Većina se obrada provodi zajednički, u suradnji nacionalne i regionalne kriminalističke policije. Jedinstveno rukovođenje policijom ostvaruje se kroz funkciju generalnog direktora za javnu sigurnost, koji je odgovoran ministru unutarnjih poslova i u rangu je s druga tri generalna direktora za ostala pitanja. To je za jednu osobu vrlo opterećujući čimbenik u rukovođenju.

ma u Austriji kad se nanese šteta računalom (prijevare, gospodarski kriminal) i svoja znanja daju svim jedinicama krim-policije. Također im se daju dokazi, prikupljeni na mreži ili u osobnim računalima, a onda te jedinice podnose kaznenu prijavu, odnosno prikupljaju i druge

potrebne dokaze. Dakle, oni osiguravaju računalne tragove pri pretrazi stanova i fiksiraju ih za daljnju uporabu u istrazi. Provođe se prikrivene kriminalističke obrade za nacionalne i međunarodne istrage.

Podijeljen je na pet ureda u cijeloj Austriji. Svakodnevno šalju izvješća u savezni ured, nadležan za stvaranje legende za "hendlere" i koordinaciju informatora. To je u početku bilo teško jer policajci nisu htjeli otkrivati svoje informatore, ali ih se uspjevalo uvjeriti da imena trebaju dati jer informator dobiva dodatnu nagradu ako istraga uspije. S informatorima sve dobro funkcionira dok ne postanu zaštićeni svjedoci, a onda to više ne ide glatko jer više ne smije ići u kriminalnu sredinu u koju je prije stalno odlazio.

Nemaju posebne ljude za vođenje informatora. Koordinacija i centralizacija nužne su zato jer se informator može spojiti s nekim istražiteljem iz drugog dijela zemlje, i pomoći mu da dođe do nekih zanimljivih podataka. Potrage su nadležne samo za austrijske državljane u inozemstvu, kao u slučajevima kad se prijevare rade u udaljenim zemljama pa onda njihovi djelatnici putuju tamo, surađuju s tim državama na izručenju svojih državljana. Zaštita svjedoka sastavni je dio ovoga Odjela.

Odjel 6 zadužen je za forenziku i kriminalističku tehniku, kao i za deaktiviranje i razminiranje. Bavi se raznim vrstama prikupljanja tragova, a pokazalo se dobrim rješenjem unutar odjela imati i pirotehničare kao zajedničku ekipu za otklanjanje opasnosti i prikupljanje tragova pri prijetnjama eksplozijom ili obrada mjesta događaja nakon eksplozije. ■